

Jesmo li jednaki?

Može li osoba oštećena sluha naučiti nekoga da čuje i da sluša? Nakon priče Marine Gabelice, koja objašnjava da je i to moguće, mnogi će se od nas zapitati je li naš sluh doista dovoljno osjetljiv za prihvaćanje različitosti i za prepoznavanje govora koji se sluša srcem, a ne ušima.

Marina Gabelica
apsolventica razredne nastave
i predškolskog odgoja
Učiteljska akademija
Zagreb

Kako sam naučila slušati

U jednom sam trenutku svog života zastala. Spoznala sam da sam gluha. Pitate se možda kako osoba na vrijeme ne spozna da je gluha? Možda je previše zaokupljena time da potakne druge da čuju? A možda previše priča pa ni ne dođe u situaciju da shvati kako ona sama ne čuje druge. Nadam se da ste u ovom trenutku shvatili da ne govorim o gluhoći svojih ušiju. Ne, ja govorim o jednoj drugoj vrsti gluhoće od koje boluje veliki dio našeg društva, osobito kad je riječ o shvaćanju i prihvaćanju svega što je 'drukčije'.

Do jednog sam trenutka svog života o sebi mogla reći sjajne stvari. O, da. Pa ja sam društveno angažirana, pratim politiku, prošnjacima dajem kunu, čak i sklanjam gliste s ceste da ih netko ne bi zgazio (na opće zgražanje svojih prijatelja, a ponekad i sebe same). I, ono što je najvažnije, studentica sam Učiteljske akademije. Da, ja učim kako odgajati. Misliła sam da znam sve o svemu i svašta o svakome. I tada sam, u 24.

godini života, upoznala nju. Zove se Lea Starčević. Prekrasna je, nasmijana, i ne čuje. Iako moje uši čuju, a njezine ne, mislim da me upravo ona podučila kako slušati. Priznajem vam da ni u jednom trenutku nisam potpuno postala svjesna činjenice da je Lea gluha. Ionako volim poprilično gestikulirati dok pričam pa smo se bez problema sporazumijevale. K tome, najviše vjerujem u govor smijeha. A Lea se neprestano smije. Ipak, postavila sam si pitanje kako je moguće da u svijetu koji se krije iza parole 'svi smo jednaki', tek sada shvaćam da ipak nije sve baš tako.

*Kakve veze ima
gluhoća
uha, ako um čuje.
Jedina prava,
neizlječiva gluhoća je
gluhoća uma.*

Victor Hugo

Možda bi ovo pitanje i ostalo samo na razini promišljanja o istinitosti moje društvene angažiranosti, ali prava je težina u tome što ću ja ipak, jednoga dana, raditi u vrtiću ili školi. I ne želim dopustiti da se nesprema prihvaćam tako važne uloge.

Oni koji čuju gluhi su na one koji ne čuju

Ponekad mi se čini kako o integraciji gluhe djece, kao i općoj prihvaćenosti 'različitosti', najglasnije zbere oni kojih se spomenuta najmanje tiče. Stoga sam u razgovoru s Leom pokušala doznati kako to doista izgleda. Rođena je u Novigradu, u Istri. Ipak, sama kaže 'Zagreb je moj grad', objašnjavajući kako je tek u metropoli uspjela naći odgovarajuće ustanove u kojima se mogla educirati. Tako je s četiri godine krenula u vrtić u SUVAG-u. No o tom iskustvu nerado govori. Naime, spomenuta ustanova od djece zahtijeva da nauče govor braneći im pritom uporabu znakovnoga jezika. (SUVAG svoju djelatnost opisuje kao 'rehabilitaciju govora i slušanja'). Čini se da nam je lakše gluhu djecu pokušati učiniti sličnima nama koji čujemo i na taj ih način 'prilagoditi' društvu, nego ih prihvatiti onakvima kakva jesu. Priznajem da Lea danas odlično govori i svakako mi je lakše s njom se sporazumijevati govorom (očitanje s usana), ali istovremeno ne mogu a da se ne zapitam forsiram li tako SVOJ način komunikacije samo radi toga jer ja ne poznajem njezin jezik – znakovni. S druge strane, vrtić u Centru Slave Raškaj u Zagrebu, koji se također bavi rehabilitacijom, odgojem i obrazovanjem djece i mladeži oštećenog sluha i govora,

ne brani znakovni jezik iako im nije primaran medij sporazumijevanja. Ono što Lea najviše smeta, jest to što neupućeni gluhi djecu nerijetko nagraduju eufemizmom 'manje pametni', osobito kada ona slabije ili nikako ne komuniciraju na 'čujući' način i koriste znakovni jezik. Osobno mi nije preveliko iznenađenje povjerovati da će ljudi, koji sve osobe koje se razlikuju od

Lea (druga slijeva u prvom redu) i studenti koje podučava znakovnom jeziku

neke zadane 'norme' promatraju kao intelektualno zaostale, takvima smatrati i osobe koje se teže izražavaju govornom i, ne daj Bože, tamo nešto 'lamataju rukama' u znak sporazumijevanja. S druge strane, postoje istraživanja koja pokazuju da učenje znakovnog jezika čak i kod čujuće djece potiče razvoj neverbalne inteligencije, vizualne percepcije i diskriminacije, vizualno-spacijalnog pamćenja, vještine čitanja i pisanja te rječnika oralnog jezika.

A opet, Lea priznaje da je s 'jezikom za gluhe' prvi put došla u kontakt tek u petnaestoj godini! Možda vas začudi informacija da su znakovni jezik mnoge zemlje dugi niz godina smatrale 'nepodobnim' i 'neprirođenim'. Danas već možemo govoriti o standardizaciji znakovnog jezika koju promiče udruga *Dodir*, a tako i Lea kao jedna od članica. Izdali su i prvi DVD znakovnog jezika na ovom području Europe, u kojem nas postupno vode kroz čaroban svijet svog jezika. Ipak, Hrvatska još ni danas znakovni jezik ne priznaje uopće kao jezik! Uzmemo li u obzir da je jednom neki mudrac ustanovio da je jezik živa tvorevina koja služi za sporazumijevanje, ne znam koji dio te mudre definicije ne

razumijemo. Lea je dugi niz godina bila prisiljena živjeti u svijetu nametnute joj komunikacije. Cijelu je osnovnu školu (koju je pohađala u Novigradu) i srednju (Poreč, ekonomska škola) provela očitavajući s usana, prepisujući bilješke od prijateljice s kojom je sjedila u klupi i uz povremenu pomoć individualnog pristupa razrednice. Danas u glavnom gradu postoje tri učenice srednje škole s kojima na redovnoj nastavi uz profesoricu sudjeluju i prevoditelj. Lea nam s ponosom kaže kako su mnoge gluhe djevojke i mladići uspješno završili studije. Tako i na Učiteljskoj akademiji nekoliko djevojaka pohađa predškolski odgoj i na predavanja im je dopušteno povesti i prevoditelje. Lea i sama sljedeće godine planira upisati spomenuti studij. Kako kaže, donedavno nije ni shvaćala koliko bi joj u životu bilo lakše da je uza se imala prevoditelja. Ipak, svojom je zavidnom ustrajnošću i inteligencijom uspjela izrasti u jednu vedru i društveno

aktivnu osobu. Tijekom razgovora, dotaknule smo se i teme pohađanja vrtića gluhe djece, odnosno mogućnosti osposobljavanja redovnih vrtićkih skupina u kojima bi se svakodnevno provodila integracija čujuće i gluhe djece i gdje bi se uz odgajatelja nalazio i prevoditelj. Lea smatra da bito bio sjajan korak k potpunijoj integraciji koja ne samo da bi pomogla gluhoj djeći,

već i cijelom društvu prilikom razvoja toliko nam spominjane demokracije. Prisležući se kako je i moje društvo u osnovnoj školi koristilo znakovnu abecedu za 'došaptavanje' tijekom ispita, sigurna sam da djeca (koju danas već u petoj godini učimo engleski i njemački) ne bi znakovni jezik smatrala prevelikom obvezom. Štoviše, ako je to korak k porastu tolerancije među ljudima, neka tako i bude. K tome bih naglasila važnost da se (budući) odgajatelji i učitelji educiraju jer podučavati gluhe ne znači samo znati znakovni jezik, već i dobro se snalaziti u svojoj profesiji, a tko to zna bolje od nas?

Moram vam napomenuti kako sam se, upoznavši Lea, osjetila motiviranom za pohađanje tečaja znakovnog jezika. Sa mnom su krenuli i neki moji prijatelji s Učiteljske akademije. I iako možda neću imati dovoljno iskustva da radim u vrtićkoj skupini s gluhima, barem ću, sljedeći put kad sretnem gluho osobu, moći i na njezinom jeziku pozdraviti s 'boki!'. Ako ništa drugo, sigurna sam da ću svoju djecu moći s ponosom naučiti prihvaćanju 'drukčijeg', toleranciji i ljubavi. Jer, naposljetku, kako je M. Twain lijepo sročio: 'Ljubav je jezik koji slijepi može vidjeti, a gluhi čuti.'

'Ljubav je jezik koji slijepi može vidjeti, a gluhi čuti.'

Mark Twain